

Громадська Думка

ПЕРЕДПЛАТА:

(Ціна 1. прим. в таборі 4 ф.)
„ „ поза таб. 5 ф.)
На місяць в таборі . . . 30 ф.
„ „ поза таб. . . 40 ф.
На 3 місяці в таборі . . . 80 ф.
„ „ поза таб. 1 м. 20 ф.

ЧАСОПИСЬ ПОЛОННИХ УКРАЇНЦІВ у ВЕДЛЯРІ.

— ВИХОДИТЬ ЩО ЧЕТВЕРГА Й ЩО НЕДІЛІ. —

АДРЕСА:

Ukrainischer
Unterrichts-Ausschuss
Lagerzeitung
— in Wetzlar. —

Видає „Видавниче Товариство імені В. Грінченка“.

Ч. 68. (115).

Неділя, 7. жовтня 1917.

Рік III.

Відповідь України на інструкцію російського правительства.

Читачі „Громадської Думки“ пригадують собі, що дня 16. липня с. р. Українська Центральна Рада заключила угоду з Тимчасовим Правительством, представники якого мін. Керенський, Церетелі й Терещенко були в Києві. На основі цієї угоди Україн. Ц. Рада, ставши публичним органом представництва усього населення цілого краю, мала випрацювати проекти укладання національних, політичних, аграрних і ин. питань. Виконавчим органом Укр. Ц. Ради признамо Генеральний Секретаріат, який є відповідальний перед Укр. Ц. Радою, хоча членів його іменує російське правительство в порозумінню з Укр. Ц. Радою.

Також за день 17. серпня с. р. російське правительство оголосило свою інструкцію для Генерального Секретаріату України, в якій перекручено цілу угоду так, що Укр. Ц. Раді відмовлено законодавчої влади, а Секретаріат став зазначеним органом не від Центральної Укр. Ради, а від російського правительства.

Над соєю інструкцією радила 17. і 19. н. ст. серпня т. зв. „Мала Рада“, себ-то тієїж комітет Української Ради, а 20., 21. і 22. н. ст. серпня—повна Рада. Вислідом цих дебатів було прийняте резолюції, в якій У. Ц. Рада означила своє становище супроти інструкції правительства. Резолюція, яку прийнято 227 голосами проти 16 (російські соціальні демократи, жидівський соц.-дем. „Бунд“ і деякі Українці здержалися від голосування), звучить:

1. „Вислухавши реферат Генерального Секретаріату Укр. Центральної Ради про переговори з тимчасовим правительством у справі затвердження Генерального Секретаріату й вислухавши видаву 17. серпня н. ст. тимчасовим правительством інструкцію Генеральному Секретаріату, Українська Центральна Рада, признаючи, що інструкція:

1) подиктована недовірем до змагань усієї демократії України;
2) пересякнена імперіалістичними тенденціями російської буржуазії у відношенню до України;
3) нарушує угоду Української Центральної Ради з тимчасовим правительством з 16. липня;
4) не дає можливості демократії України утворити власть на цільній території, заселеній українським народом;

5) звужує й ослаблює значінне власти Генерального Секретаріату, не охоплюючи всіх краєвих справ і потреб населення України (справи: харчова, військова, судова, комунікації, почт і телеграфія);

6) перешкаджає утворенню й праці міцної революційної краєвої власти (§§ 6 і 9);

7) признаючи всупереч порозумінню української і неукраїнської демократії невідповідаюче взаїмним відносинам націй в краю число (4) генеральних секретарів для представлених в Українській Центральній Раді неукраїнських національностей, вона має на цілі знищити єдність української і неукраїнської демократії;

8) зовсім не відповідає потребам і бажанням не тільки українського народу, але й національних меншостей, що живуть на Україні,— Українська Центральна Рада вважає необхідним твердо й рішуче вказати тимчасовому правительству:

а) що інструкція з 17. серпня стоїть у суперечности з угодою У. Ц. Р. з тимчасовим правительством з 16. липня, від котрого тільки й могла й може виходити У. Ц. Р. в справі приготування усієї України до автономного ладу, Українського Установчого Зібрання і всеросійських Установчих Зборів;

б) що інструкція служиме перешкодою в дійсній роботі по організації краю, викликаючи зайві й непотрібні загострення і ослаблюючи силу та твердість революційної краєвої власти;

в) що в інтересі добрих взаїмних відносин між Україною і Росією необхідно в найкоротшім часі поробити заходи в цілі переведення в життя норм взаїмних відносин між тимчасовим правительством і відповідальним перед центральною властю (?) Генеральним Секретаріатом, які випливали-б з угоди 16. липня“.

II. „В інтересі можливо швидкого устанавлення міцного ладу, закріплення й поглиблення завойовань революції на Україні та здійснення необхідних для сього заходів,— У. Ц. Р. вважає необхідним:

а) предложити з числа 14 секретарів Ради — 9 генеральних секретарів, указаних у тимчасовій інструкції, на затвердження тимчасовому правительству;

б) поручити Комітетові У. Ц. Р.

й Генеральному Секретаріатові виробити статут, що означав би взаїмні відносини між Українською Центральною Радою і її Генеральним Секретаріатом;

в) поручити Генеральному Секретаріатові виробити ряд законопроектів у справі плянового задоволення потреб трудових мас населення, а саме: в робітничій справі, земельній, харчовій і просвітній;

г) підняти перед тимчасовим правительством питання про війну й мир, смертну кару й інші репресії;

д) негайно приступити до приготування праці по скликанню Українського Установчого Зібрання і Всеросійських Установчих Зборів;

е) звернути ся до всіх націй України зі вказанням на всі недостачі тимчасової інструкції й заивом трудових мас населення усієї України до ~~організаційної боротьби~~ за свої інтереси та об'єднання довкола Української Центральної Ради“.

Як бачимо, У. Ц. Рада, зазначивши своє негативне відношення до інструкції, рішила поки що прийняти її як основу для дальшої праці й боротьби, — для праці в цілі організування автономії України поки що в тих територіальних і правних границях, які дає інструкція, і для боротьби в цілі розширення тих границь як під територіальним, так і під правним оглядом.

Що-до території пригадаємо, що інструкція, піддаючи Генеральному Секретаріатові п'ять губерній (київську, подільську, волинську, чернігівську й полтавську), додає, що до сеї території можуть прилучити ся й інші українські губернії або їх частини на основі ухвали земств. Отже тут одкривається для Ради й Секретаріату поле праці на всій території України в цілі з'єднання цілої України, як автономної одиниці під властю Ради й Секретаріату. З доносень, які ми подавали в попередніх числах, вже знаємо, що така праця в губерніях, себто в губерніях: катеринославській, харківській, херсонській, таврійській, які поза границями автономної України, така праця йде, та що в окремих губерніях прийнято вже на різних зборах ряд ухвал про прилучення до автономної України. Така праця буде вести ся далі аж до успіху.

Що-до правних границь автономії рішила Рада, щоби Генеральний Секретаріат, використовуючи свою дотеперішню компетенцію, працював для розширення її, виробляючи відповідні законопроекти.

Від тої сили, яку представляти буде Рада й Секретаріат, та від натиску її на російське правительство буде залежати затвердження тих законопроектів.

Вкінці що до складу Генерального Секретаріату рішила Рада з 14 секретарів, яких вона покликала до власти, дев'ятьох предложити до затвердження правительству згідно з його інструкцією, а останніх п'ять лишила поки що без затвердження. В цій справі Рада осягнула одну важну уступку, а саме: на основі інструкції правительства на 9 секретарів мало бути 4 не-Українців. Ся постанова переступала угоду, заключену між Українцями й представниками неукраїнських народностей в Раді, по якій неукраїнському представництву признамо 30% місць. Се переступлене угоди зазначено рішучо в дебатах Ради на тій же українській, але і з неукраїнської сторони, що заставило правительство таки ще підчас дебат Ради заявити, що воно годиться на трьох секретарів не-Українців.

Таким робом Українська Центральна Рада поки що на основі інструкції переводить в життя новий лад, щоби створити ґрунт для дальшої праці й боротьби за повну автономію України.

3 УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ.

Генеральний Секретаріат Української Центр. Ради.

Пресове бюро У. П. Р. доносить зі Штокгольму:

Реконструкція Укр. Ген. Секретаріату переведена дефінітивно (остаточно). Виниченко (с.-д.) обняв знов президію і внутрішні справи, Барановський—фінанси, торгівлю і промисел, Стещенко (с.-д.)—просвіту, Шевченко-Більський (с.-р.)—рільництво, його заступником є Мартос (с.-д.), Шульгин (соц. федераліст) національні справи, Зарубін (рос. с.-р.)—публичні роботи, Рафес (жид. с.-д.)—контролю.

Попередній президент Генерального Секретаріату Дмитро Дорошенко (б. ген. губернатор Галичини й Буковини) іменованний губернатором Чернігова.

За цілість України.

Пресове бюро У. П. Р. доносить зі Штокгольму:

На засіданні Української Центральної Ради заступники губерній: харківської, херсонської, катери-

нославської, таврійської та інших підписали урочистий протест проти відмови тимчасового правління, щоб згадати українські провінції були безспроволено прилучені до автономної України. Всі українські дневники приносять безліч протестів з того ж самого приводу.

Конгрес національностей в Києві.

Конгрес чужих племен, що радив у Києві, прийняв перед закриттям зборів цілий ряд резолюцій, в яких сказано: 1) Росія мусить бути демократичною республікою в формі федеративної держави. 2) Кожний нарід, що живе в Росії, разом з козаками, мусить мати широку автономію, якої основні має установити конституанта, скликана кожним народом зокрема. 3) При міністрі заграничних справ треба негайно утворити окрему комісію, аложеною з представників усіх чужих національностей, яка має заступати на будучій мировій конференції національні інтереси. Треба покликати раду народів, яка має заповнити здійснення основ згаданої федеративної держави.

Світла будучність України.

„Oesterreichische Rundschau“ з 1. жовтня містить на вступі статтю д-ра Павла Рорбаха, п. н. „Russland und die Ukraine“, яка кінчить ся: „Похід Німців в Ліфлянді, заняття Риги, вибух боротьби між революцією і контрреволюцією — самі події, які відбуваються ся далеко від України на півночі й північних заході держави, — дають Українцям вільну руку улагоджувати ся на своїй землі по своему бажанню. Дістануть вони мабуть і губернії, яких жадають, і міністерства, яких не хотіло їм признати правительству Керенського, передовсім міністерство війни й загранич-

них відносин. Дістануть також українську армію. Коли ж не одержать сповнення тих домагань за угодою Петрограду, то самі візьмуть собі те, чого жадають. Чим гірше приводить ся російському правительству, тим вище піднімається звізда України. Було би дуже розумно, коли б осередня Європа в слухний час урядила ся політично відповідно до того. Антант уже вступив в контакт з Українцями“.

Українська Громада полонених в таборі

Ганн-Мінден в Німеччині вислала до Генерального Секретаря по військовим справам на Україні отсю телеграму: „Генеральному Секретареві по військовим справам Української Центральної Ради. З глибоким сумом та обуренням дізнались ми, Українська Громада—105 полонених офіцерів табору Ганн-Мінден у Німеччині, про напад ворожих українському рухові сил на оборонців автономії України — перший полк імени Богдана Хмельницького. Висловлюючи наше щире співчуття славному полкові, ми прохаємо Вас, Шановний Добродію, подбати про негайне відтягнення з Києва неукраїнських військ та ворожих нам військових урядових осіб. Ми жадаємо справедливого українського суду над злочинцями сього випадку. Ми однодушні в Українською Центральною Радою і прохаємо передати їй, що й тут, в неволі, ми щільно стежимо за будовою життя українського народу. Коли-ж повернемося, то подбаємо також про те, щоб і в нашій хаті була своя правда і сила і воля. Ми готові стати в ряди борців за долю дорогої України. Голова Ради Підполковник Пухтаєвич. Члени: Прапорщик Трезвінський, Підпоручник Омельченко, Капітан Мусєнко, Прапорщик Артюхов, Підпоручник К. Максимович“.

Росія відстугнає Польщі Холмицину.

У Штокгольмі подав задоволення про відносини Поляків до Росії гр. Ростворський так: Правительство Керенського в справі незалежності Польщі стоїть на тім, що відділення Польщі від Росії буде облегченням Росії. Комісія для ліквідації польсько-російських відносин під проводом Ледіцького поставила домагання внесення закону про комуніальну самоуправу. З цим упав закон, який відлучував Холмицину від Польщі—від тепер Холмицина входить в склад Польщі на основі згоди правительства.

Так Росіяне з Польщею ділять ся українськими землями по старому звичаю, та український народ ще в будуччій дасть свою відповідь. (Ред.)

[Франкф. Цайтунг з 2. жов. неч.]

Всеукраїнський поштово-телеграфічний зїзд у Києві.

„Кієвская Мысль“ з д. 5. н. ст. вересня повідомляє: 2. н. ст. вересня відкрив ся у Києві перший всеукраїнський поштово-телеграфічний зїзд. Предсідателем зїзду вибрано І. Мавєського (укр. соц. рев.)

По відкритті засідання зїзд вислав начальникові поштового округу А. Зарубіну і міністрові почт і телеграфів телеграму, в якій подає до відома, що „зїзд продовжує роботу і рішує протестує проти перерон, ставлених зі сторони Всеросійського поштово-телеграфічного союзу, та бачить у тім контр-революційні діланья“.

Дальше зїзд вислухав реферат предсідателя І. Мавєського: Про політичне самоозначення.

Вчора на зїзді обговорювано питання про організацію Українського поштово-телеграфічного Союзу й прийнято резолюції.

Про перебуваю Росії прийнято отсю резолюцію: „Російська держава з централістичної повинна бути перебувана на демократичну федеративну республіку“.

Про війну зїзд ухвалив: „Признаючи, що продовження війни втворює загрожує положення, яке веде край до руїни, перший всеукраїнський поштово-телеграфічний зїзд ухвалив звернути ся до Української Центральної Ради, щоб вона поробила всі кроки для скликання всевітньої соціалістичної пролетарської конференції, яка порішила би питання про як найскорше закінчення війни“.

Зїзд прийняв дальше резолюції з протестом іза нествердження правительства генерального секретаря почт і телеграфів і з протестом іза невиключення правительства у район діяльності генерального секретаріату харківської, херсонської й ин. українських губерній. Рішено поробити заходи в Укр. Центральній Раді для іменованія секретаря почт і телеграфів і ин.

В справі українзації поштово-телеграфічних інституцій зїзд постановив:

„Для переведення українзації інституцій зїзд поперед усього признає необхідним українзацію самої служби, тому отже всі службовики-Українці повинні всюди й завжди дома і в службі, розмовляти українською мовою. Коли хто-небудь із публіки звертає ся у службовій справі до службовика в українській мові, то сей службовик, хоч би він і не був Українцем, повинен відповідати виключно в українській мові.“

„До своєїго начальства службовики-Українці повинні звертати ся тільки в українській мові, як словом так і на письмі, а також дома-

Уконституованне кїївської городської думи.

Вибрана на основі нового виборчого закону кїївська городська дума відбула 21. й 22. серпня н. ст. перші засідання, на яких переведено вибори предсідателя думи та його заступників і городського голови, його заступників і членів управи. Сі вибори остаточно виявили політичне обличчя нової думи й визначили напрямки взаємин між поодинокими партійними й національними угрупованнями в Києві.

Щоб мати ключ для зрозуміння ситуації, подивимо ся, які партії і яким числом мандатів заступлені в думі. На загальне число всіх радних мають: блок російських соціалістично-революціонерів, соц. демократів-меншевиків і жидівського „Буду“—44, блок українських соціалдемократів і соціал-революціонерів—25, безпартійні Росіяне, під якими криють ся головню російські націоналісти—18, кадети—10, російські соц. демократи-большевики—7, Поляки—6, жидівський демократичний блок—5, жидівський соціалістичний блок—3, українські соціалістично-федералісти—1, польські соціалісти—1. Таким чином соц. всіх відтінків і національностей мають 2/3 всіх радних і могли б утворити міцну більшість, якби... якби не було між ними великих різниць, що майже виключають співробітництво. Блок російських соц. дем. меншевиків з соціалістами революційного й „Будом“ ділять від російських соц. дем. большевиків гострі тактичні різниці, а від українських соціалістів—національні різниці. Так звані „російські“ соціалісти в Києві, що рекрутують ся головним чином з жидівських і українських роєгатів та всяких московських заїд, вик-

ристовуючи своє хвилеве верховодство в революційним русі, з правдивою московською нахабністю хотять верховодити і в міських життєвих нашої столиці Києва. Цілком справедливо жадання українських соціалістів, щоб на чолі думи стали Українці та щоб до городської управи не пустити жадного кадета, які показали себе явними ворогами Українців, блок „російських“ соціалістів брутально відкинув і пішов на угоду з кадетами, Поляками й Жидами против Українців!

Українці виставляли на становище предсідателя Думи Дмитра Антоновича, а на становище городського голови Миколу Порша. Обидва кандидати є заслуженими українськими революційними діячами та провідниками української соц. дем. партії. При наміченню кандидатів на предсідателя Думи на кандидата російського соціалістичного блоку соц. дем. меншевика Дрелінга подано 33 картки, на кандидата Українців Антоновича 25. Супроти того Антонович зняв свою кандидатуру, а Дрелінга вибрано 57 головами соціал. блоку, кадети, Поляки і Жиди проти 8 голосів націоналістів. Українці й большевики не брали участі в голосуванні.

На другий день при виборах заступників предсідателя думи виявилось ся, що наступало порозуміння між російським соціал. блоком і українськими соціалдемократами, які відступили від жадання не пускати до городської управи кадета. Але від сього жадання не хотіли відступити українські соц. рев. і між ними й українськ. соц. дем. наступив розрив. При наміченню кандидатів на заступників предсідателя на Антоновича подано 57 карток, на російського соц. рев. Суховиха 48 карток. Кадети, націоналісти й Поляки заявили, що вони не будуть голосувати. При тайнім голосуванні

Антонович дістав 63 голоси за й 8 проти, Сухових 53 за і 15 проти. При голосуванні, хто з заступників предсідателя має бути першим, більшість висловилася за Суховим, не зважаючи на те, що він дістав значно менше голосів, і не зважаючи на те, що Антонович є репрезентантом другої з ряду думської групи.

Здасть ся, отся дрібна обставина була безпосередньою причиною, що згода українських соц. дем. з російським соціал. блоком відразу порвала ся. При виборах городської управи всі українські соціалісти в ультимативній формі зажадали з початку, щоб городським головою був Порш, а вкінці щоб хоч старшим заступником головою був Українець. Але російський соціалістичний блок і на се не згодив ся та запропонував Українцям місце другого заступника голови й 4 членів управи на 10. Коли до згоди з Українцями не прийшло, соціалістичний блок в цілі переведення своїх кандидатів запропонував два місця в управі кадетами та по одному Полякам і Жидам, щоб позискати їх голоси. Зібравши таким способом більшість, російський соціал. блок перевів вибір на голову рос. соц. рев. Рябцова 48 голосами проти 22, а на заступника голови Жиди Гінзбург, рос. соц. дем. меншевика, 47 голосами проти 23. Кандидати Українців—Порш на голову і Мавєський (с. р.) на заступника голови—перепали, бо дістали тільки українські голоси (по 22). Російські націоналісти зовсім не брали участі у виборах.

На членів управи вибрано рос. соц. дем. меншевиків Спіцина й Крутицького, рос. соц. рев. Львова, Сіньковського й Морейнса та кадета Ярошевича. Вибір другого заступника голови й решта (4) членів управи мав наступити на другім засіданню. Чи переведено вибір дру-

гого заступника голови й решти членів та кому дістали ся сі місця, відомостей не маємо. З огляду на те, що соц. блок приобіцяв кадетами 2 місця в управі, а вибрано наразі одного, та що по одному місці мають ще дістати Поляки й Жиди, виходило б, що для Українців недоотрає місця в кїївській городській управі.

Ось так „товариші“ різної масті на спілку з кадетами й Поляками усунули з управи столиці України Українці! Сеї обиди Українці ніколи не забудуть і нікому її не подарують.

В декларації, яку вложив у думі Довженко іменем укр. с. д., про се поступованне російських соціалістів згадано такими словами: Російські соціалісти революційні й соц. дем. не захотіли піти з нами, а пішли разом з буржуазійними партіями. Про се повинні знати наші виборці, щоб було для них ясно, чому ми не матимемо змоги проводити все те, що проводити передими зобов'язали ся...

З сих засідань думи варто занотувати ще, що на московську державну конференцію послала дума п'яток відпоручників: Гінзбурга (рос. соц. дем. меншевик), Незлобіна (рос. соц. рев.), Золотарьова (будовець), Льва Чикаленка й Довженка (укр. соц. дем.). Кандидати кадети (Григоревич-Барський і Чолгановський) перепали. Укр. соц. рев. поставили ся негативно до обіслання конференції і у виборах відпоручників не брали участі.—Платню городському голові, його заступникам та 10 членам управи визначено всім рівно по 7600 руб. річно.

B. C. B. У.

гати ся від начальства відповідей в українській мові. Коли хто небудь із публіки звертає ся до службовика в якій небудь іншій мові (польській, французькій і т. п.) і не знає української мови, то бажано, щоби службовики-Українці відповідали по змові тою самою мовою, якою до них звертають ся.

„З'їзд домагаєть ся, щоби при всіх більших поштово-телеграфічних інституціях і у всіх повітових містах були організовані курси української мови. Ві всіх поштово-телеграфічних інституціях, конторах і т. п. повинні бути вивішені на вулицях і при вході в льокаль вивіски в українській мові. На всіх поштових скриньках повинні бути написи в українській мові“.

„Діловство в поштово-телеграфічних інституціях на Україні повинно вести ся в українській мові, начальники обовязково повинні відповідати по українськи“.

„Ві всіх поштово-телеграфічних інституціях повинні бути вивішені портрети Шевченка. Кожда пошт. тел. інституція повинна мати український національний прапор.“

„На всіх переписних картках, посвідках, блякетках, побіч російського папису, повинен бути напис в українській мові“.

„Діло“.

З РОСІЙСЬКОГО ЖИТТЯ.

Вплив улиці на демократичну конференцію.

Петроградська телеграфічна агенція доносить: На вечірній засіданню демократичної конференції говорили представники місцевої ради робочих і салдатів, з яких більшість заявляла ся проти співробітництва з кадетами. Підчас цього засідання пробувало посольство, аложено з 200 робітників і робітниць, вдерти ся до залі в товаристві салдатів, заважаючи, що вони є голосом 1/2 міліона петроградських робітників, які їх послали, щоби запропестувати проти умови коаліції і домагати ся негайного мира, та знесення приватної власности і предложити інші бажання, які були вложені в коротких резолюціях большевників на петроградській Раді робочих і салдатів дня 14. вересня. По довгих переговорах допущено 6 представників посольства, щоби вложили свої домагання.

[Франкф. Цайт. з 3. жов. неч.].

Справа мира на демократичній конференції.

„Daily Mail“ сповіщає з Петрограду: На демократичнім конгресі внесення большевників за справу негайного мира до порядку дневного перепало 610 голосами проти 585. Значить: відкинуто внесення займати ся справою негайного мира.

(Генер. Анц. з 3. жов. неч.).

Про окремих мир коштом Росії.

Петроградська телеграфічна агенція доносить: Наслідком проголошених в часописах вістей про закінчення мира коштом Росії поставлено запит до Ради робочих і салдатів, які способи предкладають соціалісти проти такого мира. Рада робочих і салдатів відповіла, що ці вісти не мають ніякої основи (неправдиві).

З Берліна подав державний секретар Німеччини (заграничних справ) до відома бюрові Вольфа таку заяву: Російський міністер Верховський твердив у своїй промові на демократичній конференції, що німецький канцлер заявив у Штут-

гарті, що Німеччина готова віддати Франції Альзасцію й Лотарингію. Це твердження міністра війни неправдиве. Далі він сказав, що Німеччина мала намір в Англію й Францію заключити окремих мир коштом Росії, та Франція й Англія сповістила про це російському правительству, що Німеччина їх до цього не приєднає. Секретар заграничних справ Німеччини потверджує виразно, що Німеччина не робила ніяких предложень окремого мира Англії ані Франції.

[Франкф. Цайт. з 3. жов. неч.].

Революційний парламент в Росії.

„Телеграф“ доносить з Петрограду: Супречливі заяви різних політиків про властиві наміри Корнілова зробили положення ще більше запутаним, і це викликало нову кризу в правительстві. Щоби покінчити війну й помогти правительству, яке тепер опираєть ся на лівих партіях, сильніше станути на ногах надумують ся в політичних кругах над утворенням революційного парламенту, аложеного з представників демократії й міщанства, перед яким має бути відповідальне правительствство. На чолі цього правительствства мають стояти п'ять міністрів, відповідальних перед парламентом, а інші невідповідальні міністри мають бути просто шефами департаментів, яких вибереть ся з рядів соціалістів.

[Генер. Анцайгер з 3. жов. неч.].

Проти коаліції з кадетами.

З Петрограду доносить телеграфічна агенція: Коли на конференції вичерпала ся ліста бесідників, заявив предсідатель Чхеїдзе, що зібрання буде перше голосувати за або проти коаліції, описав голосуватиме над двома другими формулами по перше—над коаліцією з партією кадетів, а по друге над коаліцією з провідниками кадетської партії. Конференція 766 голосами проти 688 заявила ся за коаліцією. Але тому, що не було більшости за спільною працею з кадетами, заряджено ще раз голосовання і вікніці відкинуто думку коаліції 813 голосами проти 189.

(Генер. Анц. з 4 жов. рано).

Союз козацьких військ.

З Гаги доносять на основі „Daily News“ з Петрограду: В справі Каледина здаєть ся покінчити ся тим, що се було непорозуміння. Ця справа привела козаків до зєднання їх. Донські й Кубанські козаки порішили заснувати союз селянський (мабуть козацький). З Астрахані, Оренбурга й від гірських козаків в Кавказу дістали згоду на цей союз.

Штокгольмська конференція й Рада роб. і салд.

Зі Штокгольму „Соціал-демократен“ спростовує вість подану союзниками з Копенгагена, що петроградська Рада робочих і салдатів порішила не брати участі в штокгольмській конференції. То була фальшива вість французької цензури: тимчасом члени Виділу Ради робочих і салдатів займають ся живо зі штокгольмським виділом приготуванням до цієї конференції.

(Франкф. Цайт. з 1. жов. рано)

Зріст впливу большевників.

„Matin“ сповіщає з Петрограду: Сторонник Леніна українець Троцький, якого випущено з в'язниці разом зі своєю партією інтернаціоналістів, виступив з начальною промовою на засіданню Ради салдатів і робочих, яка зробила велике

вражіння на користь Леніна. Дипломатичні представники вийшли з цього бурливого засідання, не ждучи кінця.

При виборах до президії Ради робочих і салдатів дістали большевники 6 місць, а соціал-революціонери й меншевики 3. На представників на демократичну конференцію вибрано головних провідників большевників: Леніна, Луначарського, Зиновєва, Садовського, Каменєва і других.

На засіданню Рада робочих і салдатів домагаєть ся, щоби власть перейшла до неї. У Радах в Петрограді й Москві мають большевики більшість. В Москві побідили большевики 550 голосами проти 254.

Супроти такого настрою маси лєдє чи правительствство відважить ся заарештувати Леніна й Зиновєва, що заповів Керенський.

[Генер. Анцайгер 1. жовтня рано].

Голос поневоленних народів на демократичній конференції.

Петроградська телеграфічна агенція доносить з 1. жовтня: На вчорашнім пополудневім засіданню демократичної конференції положили натиск делегати військових організацій України, Грузії, Вілої Русі, Козаків і Мусульманів на конечність сильної власті, опертій на всі живучі сили краю, передовсім на демократію, і домагали ся організації армії після зинтовних засад (себто, щоби кожда нація мала свою окрему армію). Делегати України ждали негайних урядових ступнів у справі мира.

(Рейхспост з 3. жов. неч.).

Рада народів для всіх націй в Росії.

Петроградська телеграфічна агенція доносить з 30. вересня: Конгрес представників чужомовних племен і націй, який відбував ся в Києві, прийняв ряд резолюцій (решення) перед замкненням зібрання, в яких домагаєть ся:

- 1) Росія мусить стати демократичною федеративною республікою.
- 2) Кожда нація Росії, включно з козаками, мусить мати далекоїдучу самоуправу, основи якої має уложити окреме Установче Зібрання кожного народу.
- 3) Побіч міністра заграничних справ належить негайно утворити окрему комісію, аложено з представників усіх чужих народів (народців), яка має заступати свої народні інтереси на найближчій мировій конференції.
- 4) Треба покликати до життя Раду народів, яка повинна забезпечити здійснення основ федеративної держави.

Резолюція демократичної конференції.

Петроградська телеграфічна агенція сповіщає 4. жовтня: Предсідатель Чхеїдзе подав до відома, що комітет конференції, скріплений представниками різних партій, здійснив доручене йому завдання зєдинити найбільше число голосів, щоби представляти єдність демократичної волі. Церетелі прочитав звідомлення, в яким були опрацьовані спільні основи, щоби їх могла прийняти велика більшість конференції. Він предложив іменем комітету таку резолюцію:

Необхідно сотворити сильну революційну власть правительствства, яке буде кермувати ся програмою московської конференції з 27. вересня, щоби переводити активну політику для здійснення загального мира. Воно має здійснити репрезентативний орган (заступництво) який відбивав би волю народу

перед скликанням Установчого Зібрання. Крім цього воно має утворити постійний орган з між членів демократичної конференції, який працював би в управі правительствства на згаданих основах. А коли міщанські елементи увійдуть до правительствства, то являєть ся необхідним доповнити репрезентативний орган міщанськими представниками, які з конечности находять ся в меншости. Правительство буде відповідальне перед цим вище згаданим органом. Конференція дає повноваження замінувати п'ять членів, які мають негайно зайняти ся утворенням правительствственої власті на згаданих основах.

На предложенне предсідателя порішило зібрання однозгідно не одкривати наново дискусії. Конференція прийняла цю резолюцію Церетелі 829 голосами проти 106.

Красвий зїзд російських соціалістів-революціонерів у Києві.

Дня 22. серпня н. с. відкрив ся у Києві красвий зїзд соціалістів-революціонерів. Зразу був плян скликати зїзд усіх партійних організацій десятиох українських губерній, але потім винясило ся, що українська область організуєть ся коло двох осередків: Харкова й Києва, і зїзд відбув ся в межах губерній, означених інструкцією Генеральному Секретаріатові. Зїзд розпочав К. Сухових рефератом про українську справу. Референт подав історію української справи в Києві, різні етапи взаїмних відносин між українською й неукраїнською демократією, підчеркуючи сприяючу ролю угоди в тім зміслі, що здорові й щиро революційні українські елементи відмежували ся від політичних невідповідальних діячів національного большевизму, входячи в бльоку з неукраїнською революційною демократією.

„К. Мисль“ з 23. серпня н. ст.

Жіночий „батальон смерти“.

Як доносить „Русская Воля“, російський жіночий „батальон смерти“ дуже ганебно закінчив своє існування. Між жінками виникла кривава білка, в якій начальниця батальону була мало не на смерть прибита. Для заведення порядку в батальоні вислано цілий полк салдатів, після чого батальон розвязано, при чім 250 жінок включено до другого жіночого батальону, а решту відіслано до дому.

(Dzien Wil. ч. 221.).

СПРАВА МИРУ.

ВІЛЬЗОН ПРИГОТОВЛЮЄ МИРОВОУ КОНФЕРЕНЦІЮ.

До віденських дневників доносять в Амстердаму, що після донесення американської преси президент Вільзон поручив своєму приятелю полковникові Говсові, щоби він приготував мирову конференцію в Європі. З огляду на неприхильні тому починкові англійські настрої американський державний секретар Лянсіг був спонуканий заперечити тій вісти. Тепер пояснює „Morning Post“, що завданням полковника Говса буде організування дипломатичної служби, яка не мала би урядового характеру, а якої заведенням було би провіренне настроїв в Європі.

НОВА НОТА ПАПИ.

„Morning Post“ сповіщає з Риму, що нова нота папи містить в собі завдання до воюючих держав, що-

би вони підняли мирові переговори перед новим зимовим походом.

(Генер. Анц. з 4. жов. веч.)

НОВІ МИРОВІ ЗАЯВИ ОСЕРЕДНІХ ДЕРЖАВ.

Секретар заграничних справ Німеччини Кільман і міністер Австро-Угорщини Чернін зробили знов публичну заяву, що осередні держави готові до мирових переговорів на приступних умовах після волі народів.

Вісти зі світа.

НЕСПОКОЇ В ТУРИНІ В ІТАЛІЇ.

З Люгано пишуть: В Турині прибрали уличні розрухи більш розміри, в яких прийшло до кривавої боротьби з військом, уоруженим скорострілами. Було 60 убитих і 120 ранених.

НАСИЛЬСТВО ВІЛЬЗОНА НАД ГОЛЯНДІЄЮ.

З Женевы доносять: Сполучені держави не признають згоди Голландії з Німеччиною в справі вивозу. Тому правительтво рішило задержати голандські кораблі, яких є 86, повности 300.000 тоннів. Вони наладовані засобами поживи й паші.

ВИБОРИ В ШВЕЦІЇ.

„Flemdenblatt“ доносять: На 230 виборчих округів до шведського парламенту вислід виборів висловився вже з 167 округів. Консерватисти, які досі мали перевагу в своїх руках і зберігали прихильну нейтральність супроти осередніх держав, здобули 44 мандати; решта мандатів прихильна державам антанту.

ВІЙНА.

(Звідолення осередніх держав.)

На західній фронті удало ся Англійцям 3. жовтня відтиснути влад німецькі лінії на дорозі Менін-Іперн. Тим робом проти Іперн почав ся ново великий наступ Англійців.

На фронті коло Арра відбуваєть ся кривава сутячка патрулів; так саме підняв ся живіще огонь над Есною. На схід від Маасу Французи підняли сильні наступи проти новоздобутих німецьких ліній, які відбивають Німці з успіхом і захопили 170 Французів у полон.

На східній фронті почала живіщу діяльність артилерія над Дивною і Збручем з російського боку. Коло Сучави відтиснено російські лінії знов на один кілометр назад, а над Серетом зробили німецькі війська малий наступ на російські позиції з успіхом.

На решті фронтів тихо.

Німці зробили наступ на Лондон водушною фльотою дня 1. жовтня і обкидали бомбами столицю Англії і поблизькі місцевости. Дня 3. жовтня подано у звідомленню, що в цих днях зроблено ще більший наступ водушною фльотою на Дюнкірхен і кинуто силу бомб, яка ріняєть ся 60.000 кгр. Цілий Дюнкірхен стоїть у вогні.

Французи зробили наступ і обкидали бомбами околицю Ваден-Ваден, Раштат, Ахерн, Страсбург. А найбільша водушна фльота в числі 10 літаків завляла ся над Франкфуртом, де обкидувала бомбами місто й околицю. 5 осіб легко ушкоджено.

3 таборового життя.

— Видавниче т-во ім. В. Грінченка. В поведлок, 1. жовтня, відбули ся чергові загальні збори Видавничого т-ва ім. В. Грінченка. Попереду були подані звіти членів заряду за 3-х місячну діяльність т-ва, а також ревізійної комісії, після чого уділено абсолютну уступаючому зарядові. Потім вислохано звідомлення з міжтаборової конференції, подане одним із делегатів—членом Видавничого т-ва т. В-ром. Між іншими справами, т. В-р подав до відомо загальні зборів, що на конференції внесено постанову скликати в найближчому часі зїзд представників видавничих товариств українських таборів Німеччини для порозуміння в справах, які торкають ся виключно видавання часописей, підручників і ин., і для вироблення засад до дальшого ведення пресової роботи й т. н.

Далі приступлено до обговорення слідууючої точки дневного порядку—реорганізації т-ва. Справа ця від давнього часу дуже займала робітників, зайнятих в т-ві, бо дуже але відбивала ся на провадженню часописей, так само, як і на житті самого т-ва. Перед трьома місяцями потреба реорганізації так само гостро відчувала ся, і вже було розпочато її переведити, та підійшли несподівані зміни в складі т-ва, наслідком чого т-во повбуло ся багатьох активних робітників. Дискусія над проектом реорганізації тривала досить довго і врешті проект прийнято за незначними змінами. Рішено адміністративні справи розділити від справ редакційних, для чого утворити заряд, який складаєть ся з 7 членів і має відати переважно адміністративними справами, і редакційний комітет з 8 членів, який провадить часописей, розділюючи поміж своїх членів окремі відділи часописей.

Тому, що збори тривали два дні але не були закінчені, то точки: читання протоколів і вільні внесення рішено відкласти, доручивши новому зарядові скликати збори ще раз в цілі справи.

В четвер, 4. жовтня, заряд відбув перше засідання. Тут було офіційно перебрано функції від старого заряду і розрішено деякі біжучі справи.

Перше засідання редакційного комітету відбуло ся в п'ятницю, 5. жовтня. Було вибрано голову, секретаря, заступника редактора й розділено роботу в часописей поміж членами. Потім прийнято матеріал до слідууючого числа й намічено теми до дальшого числа часописей. Засідання комітету мають відбувати ся два рази на тиждень: в поведлок з 9. год ранку і в четвер з 4. год. по полудні.

— Генеральна Старшина. 1. жовтня відбуло ся чергове засідання зі звичайним денним порядком. Крім того на цім засіданні давали звіти делегати з міжтаборової конференції в справах довірочного характеру, на що була запрошена й президія Народної Ради. Звіт делегатів і ухвали конфеції прийнято до відомо. Решта справ, порушених на засіданні Генеральною Старшиною, торкалась тільки таборового життя, якто: уладження таборового музею, заведення відповідних книг для фотографій і т. н.

На кінці засідання т. президент А-к повідомив, що йому дозволено Командатурою виїхати з табору на місяць для лічення горла, й прохав відпустки. Генеральна Старшина принципіально дала свою згоду на відпустку президентові, який на другий день і відїхав з табору.

Заступництво президента обняв писар т. П-ра, а обовязки писаря Генеральна Старшина доручила виконувати членові т. Ва-сєй.

П. Ф-ра.

— Т-во стар. бар. ім. І. Мазени. В середу, 3. жовтня с. р., т-во відбуло свої місячні збори зі слідуочим денним порядком: 1) читання протоколу від 5. вер., 2) звіти: скарбника, ревізійної комісії й старших бльокових, 3) біжучі справи, 4) вільні внесення.

Після прийняття протоколу скарбник подав звідомлення про стан каси за вересень місяця, потім дала звіт ревізійна комісія, а також старші бльокові подали звіти з місячної діяльності бльокових гуртків. Зі звітів т-во довідало ся, що по всіх бльоках все гаразд і по деяких провадились читання стар. бароковими.

При біжучих справах т-во затвердило в III. бльоці старшим бльоковим тов. Ма-ту й прийняло одного члена в т-во. Потім голова т-ва подав відомости з міжтаборової конференції в Раштаті.

На вільних внесеннях було порушено й обмірковано ріжні адміністративні справи.

Л.

— Т-во „Січ“. В четвер, 4. жовтня, відбули ся сходини товариства „Січ“. На порядку денним було: 1) прийняття членів, 2) біжучі справи й вільні внесення.

Прийнятих до товариства зістало ся 33.

На вільних внесеннях було прочитане письмо од т. Ш-ла з Холмищини до товариства „Січ“ у Вецлярі, в якому т. Ш-л зазиває т-во допомогти жертвам на будову пам'ятника-хреста тов. січовикові Олександрові Вабкові, помершому й похованому на Холмищині в м. Вльа. Заява був дуже мило прийнятий зборам. Тільки розвелась довга дискусія над тим, в який спосіб зібрати жертви. Серед дискусій т. В-ко підісе думку, щоб один із членів товариства обійшов всіх і зібрав жертви. Внесення т. В-ка було ухвалено і йому ж доручено виконання його.

Між присутними було зібрано 17 м. 92 ф. Ухвалено було звернути ся до т.т. січовиків на командах допомогти в будові пам'ятника-хреста помершому товаришові.

Далі була порушена справа з нічною сторожею. Завдяки тому, що т.т., визначені в нічну сторожу, кілька раз спізнаювали ся, або зовсім не являлись, спіраючись на те, що не були повідомлені,—поставлено, щоб т.т., які мають йти в нічну сторожу, являлись до канцелярії „Січі“ в 9 1/2. год. вечера, для повірки дїжурним від Огаманної Старшини.

За пізнім часом зібрання було закриті. Перед тим, як розійтись, присутні проспівали: „Ще не мерла Україна“.

Гу. Гайбїда.

ЖЕРТВИ.

На волинських спірт.

Ком. Schwalbach. Л. Гонуленко—50 ф., О. Тимошенко—50 ф., М. Бондар—50 ф., Т. Поливаний—25 ф., А. Троценко—20 ф., К. Панченко—20 ф., Я. Метлів—20 ф., П. Оглобля—25 ф., О. Пяскун—25 ф., Т. Чмих—25 ф., М. Непокупний—25 ф., Кравчук—50 ф., П. Кубишкін—25 ф., О. Назаренко—25 ф., І. Голко—25 ф., Л. Неадолий—25 ф., К. Восис—20 ф.
Разом . . . 5 м. 5 ф.

Ком. Weidenheim. А. Чапала—50 ф.

На волинські школи.

Від співробітників „Громадської Думки“ невідібраний гонорар за серпень:

В-ин—94 ф., М.—2 м. 34 ф., Zet—3 м. 62 ф., Ф. В-ко—70 ф., С-ів—76 ф., А-к—2 м. 70 ф., К. Я.—2 м. 76 ф., В.—64 ф., Я. О-ко—74 ф., і М. Капельгородський—48 ф.
Разом . . . 15 м. 68 ф.

Перениска редакції.

Ком. Wierscheid. Гроші з командатури одержати не маємо змоги, тому й книжок не послаємо. Зверніть ся сами в командатуру.

Ком. Wöllstein, 1300. Напишіть, на яку ціль вислати 2 м. 25 ф.,

Ком. Gr. Rohrheim. Гроші одержані, часопис вислаємо.

Ком. Schwalbach. Членський внесок 1 м. за місяць вересень передано до т-ва „Січ“.

Ком. Gutschew. Гроші одержані.

Ком. Bärtschach. Часописе Вам посламо.

Ком. Beuerg, № 3399. Такі книжки ми не маємо. Гроші ваші передані до командатури, котра випише їх з Берліна.

Ком. Wissen, № 11449. Берлінської часописей ми не маємо. Зверніть ся до Берліну.

Кляменко Антон. Книжки, яку замовля, вислаємо.

Опанає Махайко. Книжки вислаємо.

Ю. Містеренко. Доплату 2 мар. 40 ф. одержано.

Ілля Прадка. Календар вислаємо.

Федір Потоцький. Книжки вислаємо.

Л. Рабошанка. Цілому новинна ні адміністрації, ні редакції, а що пізно додати часописей, то через те, що завалена роботою пошта.

М. Доденко. Номера замовлених часописей вислати.

ОГОЛОШЕННЯ.

ТЕАТР.

НАРОДНИЙ ДІМ у таборі ВЕЦЛЯР.

У НЕДІЛЮ, 7. ЖОВТНЯ 1917,

Музично-Драматичним Товариством

ім. М. Лисенка

— буде виставлено: —

„БАТРАКИ“

Драма на 4 дп ф. Л. Костенко.

Початок різно о 7. год. вечера.

Приймаєть ся передплата
на часопись полонених Українців та-
бору Зальцведель
„Вільне Слово“

Часопись виходить що середі й суботи.

Виписувати можна в усі табори й на всі робітничі команди Німеччини й Австро-Угорщини.

ПЕРЕДПЛАТА НА МІСЯЦЬ КОШТУЄ: поза табором 40 ф., окреме число 5 фен.

Пробне число висилаєть ся без плати.

Адреса Редакції: Lagerzeitung: „Freies Wort“. Salzwedel-Kriegesgefangenenlager.

3-3